

FOTO GREG BAKER / AFP

Militaire technologie mag niet naar China

China wil de militaire nummer 1 van de wereld worden. Dit mag niet gebeuren met behulp van Europese kennis en technologie, betoogt *Joris Teer*.

Joris Teer is analist bij het The Hague Center for Strategic Studies.

Intercontinentale ballistische raketten tijdens een militaire parade in Beijing.

In 2021 overleden zowel de ‘vader van de Pakistaanse atoombom’, Abdul Qadeer Khan, als de Nederlandse collega, Frits Veerman, die hem in de jaren zeventig op spionage-activiteiten betrapte. Hun beider werkgever en ook de Binnenlandse Veiligheidsdienst (voorganger van de AIVD) wilden niets horen over Veermans vermoedens dat Khan ultracentrifugetechnologie stal in Nederland, betoogt Dirk van Delft overtuigend in zijn boek *Splijstof*. Eerst maakte Khan zijn vaderland geopolitiek buutvrij. Landen zouden gek zijn militair op te treden tegen een kernmacht. Daarna verkocht Khan de technologie door aan Noord-Korea en Iran.

Waar de Pakistaanse bom vooral een probleem is voor India, heeft Europa een groot strategisch probleem met de razendsnelle militaire opkomst van China. Ook hier speelt de verspreiding van technologie een belangrijke rol. Beijing wil zijn militair-technologische achterstand inlopen met Europese technologie - overheden, bedrijven en universiteiten hier moeten dat voorkomen.

China's leider Xi Jinping ziet technologie als „de kern van het vermogen om oorlog te voeren”. In 2049 moet het Chinese Volksbevrijdingsleger een „toonaangevende” militaire macht in de wereld zijn, die oorlogen moet kunnen uitvechten en winnen. Xi wil in lijn met zijn *Made in China 2025*-strategie gebruik blijven maken van buitenlandse kennis en kunde.

China's militaire modernisering is indrukwekkend, denderd razendsnel voort, maar is ook verre van compleet. Nabij de eigen kust is de macht van het Volksbevrijdingsleger ongeëvenaard, in de uiteinden van de Zuid-Chinese Zee potent en ver-van-huis nog bescheiden. Op die eerste plek kan China waarschijnlijk belangrijke veldslagen tegen de VS winnen. Het resultaat: een Amerikaans-Japans-Australische interventie om een aanval op Taiwan af te slaan wordt almaar moeilijker.

China ontwikkelde zijn militaire macht met behulp van kennis en technologie van Europese bedrijven en universiteiten. Motortecnologie in China's hypermoderne *destroyers* is van Duitse makelij. De middelen om gemilitariseerde eilanden in de Zuid-Chinese Zee op te spuiten verkreeg China deels bij Europese baggeraars, stelde Ko Colijn in *NRC*. Studentenpublicatie *Delta* van de TU Delft ontdekte dat die universiteit, voornamelijk de afdeling lucht- en ruimtevaarttechniek, samenwerkt met vier toonaangevende universiteiten voor militaire-technologieontwikkeling in China. MIVD-baas Swillens waarschuwde dat tachtig studenten uit China die promoveren in Nederland rechtstreeks te herleiden zijn tot de defensiesector van het Volksbevrijdingsleger.

Tegelijkertijd probeert Beijing militair-technologische leemtes, zoals het gebrek aan eersteklas straaljagers en nucleair-aangedreven vliegdekschepen, op te vullen. Deze achterstanden beperken China's vermogen nu nog om een invasie van ei-

landrepubliek Taiwan uit te voeren. Ook kan Xi zijn vloot amper gebruiken om landen te intimideren in de Indische Oceaan of dichterbij Europa. Het Chinese leger is het best te vergelijken met een auto met drie wielen: 90 procent van de kosten zijn gemaakt maar het ding rijdt (nog net) niet.

Om China koploper te laten worden kijkt Xi eveneens naar de oorlogsvoering van de toekomst. Kunstmatige intelligentie, fotonica, big data, robotica en autonome systemen, halfgeleiders, kwantumcomputers, 5G, 6G en biotechnologie zullen wapenklassen upgraden en nieuwe wapensystemen zoals onbemande drones en elektronische wapens waaronder lasers mogelijk maken. Samen met een groeiende veelheid aan sensoren veranderen deze technologieën oorlog voorgoed.

Datenna, een bedrijf gespecialiseerd in Chinese investeringen, laat zien dat (staats)bedrijven druk zoekende zijn naar het vierde wiel in Europa. De middelen: investeringen en joint-venture constructies.

Een militaire dronefabrikant in Italië, een laserproducent in Zweden en een Spaans luchtvaartsectorbedrijf werden overgenomen door partijen met nauwe banden met het defensieapparaat. Die vakgebieden „bestrijken meer dan de helft van de kennisamenwerkingen met China”, stelde D66-fractievoorzitter Paternotte tijdens een ronde tafel-bijeenkomst over sensitieve technologieën in de Tweede Kamer.

Drie ministers stelden in januari dat „zelfregulering” voor universiteiten onvoldoende is. Daarom treedt er in 2023 een „toetsingskader” voor universiteiten in werking om ongewenste technologie-overdracht te voorkomen in gebieden waar „risico's voor nationale veiligheid het grootst zijn”. Ook komt er een „investeringstoets”, een middel om bedrijfsovernames door partijen van buiten de EU te toetsen.

Nuttige maatregelen, die kunnen slagen. Maar dan is er daarnaast meer nodig: de overheid moet een meldingsplicht invoeren voor universiteiten en bedrijven die samenwerken met Chinese partijen binnen risicovakgebieden. Zo kan de regering bepalen of incidenten de top van de ijsberg of de ijsberg zelf zijn. Verder moet het begrip 'risicovakgebieden' mede gedefinieerd worden door investerings- en defensieanalisten. Zij kunnen zowel een analyse maken van de sectoren en samenwerkingsvormen waarbinnen ongewenste kennisoverdracht plaatsvindt, als de militaire technologieën onderscheiden die China nodig heeft. Ten slotte moet een overheidsorgaan, bijvoorbeeld de in het regeerakkoord aangekondigde nationale veiligheidsraad, het recht krijgen samenwerkingen met China te blokkeren binnen risicovakgebieden. Zo kan de regering gericht ongewenste technologie-overdracht tegengaan en zorgen dat bredere samenwerking niet verstoord wordt.

Een nieuw geopolitiek tijdperk vereist nieuwe maatregelen. Terwijl China's druk op Taiwan groeit, gaat Ruslands invasie van Oekraïne door. Noord-Korea blijft raketten testen. Mogendheden proberen Iran te weerhouden van de laatste stappen richting de bom. Democratieën in Azië en Europa en bondgenoten van de VS in het Midden-Oosten concurreren dit decennium om schaarsere Amerikaanse militaire middelen en aandacht om China, Noord-Korea, Rusland en Iran af te schrikken. Anno 2022 kan Nederland zichzelf geen nieuwe Khan-affaire veroorloven.